

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1283,Spotkanie-Klubu-Historycznego-im-gen-Stefana-Roweckiego-Grot-a-na-temat-Walka-i-m.html>
10.04.2026, 07:58

Spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grotą” na temat „Walka i męczeństwo Zamojszczyzny w latach 1939-1944” - Warszawa, 24 maja 2007 r.

W dniu 24 maja (czwartek) 2007 r. w sali konferencyjno-wystawienniczej Instytutu Pamięci Narodowej, ul. Marszałkowska 21/25, odbyło się spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grotą” na temat „Walka i męczeństwo Zamojszczyzny w latach 1939-1944”.

Podczas spotkania z udziałem Prezesa IPN dr. hab. Janusza Kurtyki członkom Klubu został zaprezentowany skrót pierwszej notacji filmowej (sfilmowanej relacji świadka historii – Jerzego Lipki), przygotowanej przez pracowników Biura Edukacji Publicznej IPN w ramach nowego projektu Instytutu Pamięci Narodowej, który ma na celu dokumentowanie relacji świadków historii i uczestników ważnych wydarzeń.

Ppłk WP/kpt AK **Jerzy Wacław Lipka** („Jeżewski”, „Leszczyc”) urodził się 28 marca 1914 roku. W randze porucznika był dowódcą węgrowskiego Kedywu, brał udział w Akcji „Burza”, w czasie której wyzwalał w sierpniu 1944 roku Węgrów. W grudniu 1944 został aresztowany i wywieziony do kopalni w Stalinogorsku, do kraju wrócił w 1946 roku. Po wojnie – jako inżynier, absolwent Wyższej Szkoły Inżynierskiej im. Wawelberga i Rotwanda, pracował w kolejnictwie. Od początku wolnej Polski był aktywnym członkiem i działaczem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, obecnie jest Honorowym Prezesem Rady Naczelnej ŚZZAK. Jest kawalerem Orderu Virtuti Militari, który otrzymał 3 V 1944 roku, posiada godność Honorowego Obywatela Węgrowa.

Prelekcję związaną z tematem spotkania – historią walki i męczeństwa Zamojszczyzny – wygłosił prof. Jerzy Markiewicz. Spotkanie poprowadził dr Rafał Wnuk, Naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Lublinie.

prof. Jerzy Markiewicz – prawnik, historyk, pisarz (literatura faktu), publicysta. Urodził się 2 marca 1928 r. w Biłgoraju (woj. lubelskie), syn Jana i Heleny z Modrzejewskich. Magister prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1951 r.); doktor nauk prawnych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1968 r.); doktor habilitowany nauk humanistycznych UMCS (1968/1981). W okresie 1955–2001 wykonywał zawód adwokata, do 1958 r. w Lublinie a następnie do 30.09.2001 r. w Biłgoraju. Pełnił funkcję kierownika Zespołu Adwokackiego, dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie i członka Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie. Z dniem 15.06.2001 r. mianowany profesorem nadzwyczajnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, objął kierownictwo Katedry Prawa

Sądowego Polski Na Tle Powszechnym Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim. Obok pracy zawodowej prowadził bogatą działalność naukową w dziedzinie historii najnowszej, czego wyrazem jest ponad 150 pozycji naukowych i publicystycznych. Tematem szczególnym jego zainteresowań, są dzieje Zamojszczyzny (południowej Lubelszczyzny) lat wojny i okupacji 1939-1945. Autor cyklu (trylogii) poświęconego walce i martyrologii okupowanej Zamojszczyzny: „Nie dali ziemi skąd ich ród”, Lublin 1967; „Partyzancki kraj”, Lublin 1980; „Paprocie zakwitły krwią partyzantów. O wielkich bitwach w Puszczy Solskiej w czerwcu 1944 roku”, Warszawa 1962. Pierwszymi publikacjami naukowymi o tematyce okupowanej Zamojszczyzny były wydane w 1957 roku: „Odpowiedzialność zbiorowa ludności polskiej powiatu biłgorajskiego podczas okupacji hitlerowskiej” i „Bataliony Chłopskie w obronie Zamojszczyzny. Bitwy pod Wojdą, Zaborecznem i Różą...” zaś ostatnimi „Powstanie Zamojskie 1942-1943 (Próba oceny i analizy)”, Lublin 2004 i „Powiatowa Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w Biłgoraju 29 VII 1944 - 8 VIII 1944 r. (Próba zarysu i analizy)”, Biłgoraj 2006. Ponadto jest autorem książki „Szkoły partyzanckiej walki. O szkoleniu wojskowym w Batalionach Chłopskich”, Warszawa 1979 (praca habilitacyjna) oraz współautorem dwóch wydawnictw źródłowych: „Bataliony Chłopskie na Lubelszczyźnie 1940-1944”, Lublin 1962 i „Kalendarium walk Batalionów Chłopskich na Lubelszczyźnie 1940-44”, Lublin 1964. Jerzy Markiewicz jest również autorem prac naukowych z zakresu historii prawa m.in. „Przestępstwa przeciwko rodzinie w Kodeksie Karzącym Królestwa Polskiego z 1918 roku”, Lublin 2006, a nawet etnologii np. „Znaczenie badań nad przysłowiami dla nauk społeczno-prawnych”, Lublin 1956. Natomiast wynikiem jego zainteresowań i działalności regionalistycznej jest współautorstwo monografii „Dzieje Biłgoraja”, Lublin 1985. Członek kilku Towarzystw Naukowych i wieloletni członek Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Warszawie i Okręgowej w Lublinie. Jest żonaty i ma dwóch synów.

dr Rafał Wnuk – historyk. Urodził się 22 maja 1967 r. w Zamościu. W latach 1982-1987 uczeń Technikum Rolniczego przy Zespole Szkół Rolniczych w Zamościu. Następnie student Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – Sekcja Historii. W ramach seminarium magisterskiego prof. Tomasza Strzembosza napisał rozprawę magisterską pod tytułem „Konspiracja akowska i poakowska na Zamojszczyźnie od lipca 1944 do 1956 r.”. Od 1993 do 1997 r. doktorant Szkoły Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk. Równolegle uczestnik seminarium doktoranckiego prof. Tomasza Strzembosza. W 1999 r. obronił rozprawę doktorską pod tytułem: „Zorganizowany opór wobec komunistycznego państwa na przykładzie Okręgu Lublin AK-DSZ-WiN w latach 1944-1947”. Od 1996 r. pracownik naukowy Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, w pracowni Ziemi Wschodnich II RP w Warszawie. Od 2000 r. naczelnik Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Lublinie. Najważniejsze pola zainteresowań badawczych:

- polska konspiracja na Kresach Wschodnich w latach 1939-1941
- opór zbrojny na ziemiach polskich w latach 1944-45 (m.in. redaktor naczelny „Atlasu polskiego podziemia niepodległościowego 1944-1956”)
- wywiad Polskich Sił Zbrojnych oraz Armii Krajowej w okresie II wojny światowej

- stosunki polsko-ukraińskie w latach 1939–1947 .

Jest m.in. autorem książek: „Konspiracja akowska i poakowska na Zamojszczyźnie od lipca 1944 r. do 1956 r.”, Lublin 1993; „Pany i Rezuny. Współpraca AK-WiN i UPA 1945–1947”, Warszawa 1997, (współautorstwo z Grzegorzem Motyką); „Okręg Lublin AK-DSZ-WiN 1944–1947”, Warszawa 2000. Jest też redaktorem naczelnym naukowego półrocznika historycznego „Pamięć i Sprawiedliwość”.

□□□ Notacje - dokumentowanie relacji świadków historii

Nowy projekt Instytutu Pamięci Narodowej ma na celu dokumentowanie relacji świadków historii i uczestników ważnych wydarzeń. Cel projektu jest oczywisty: to ważne uzupełnienie naszej działalności edukacyjnej, wystawienniczej, wydawniczej oraz naukowej (historia mówiona jest traktowana jako normalny, tak samo dobry jak badanie archiwaliów, sposób pozyskiwania wiedzy o przeszłości). Projekt będzie realizowany siłami pracowników Biura Edukacji Publicznej w Centrali i Oddziałach IPN, wolontariuszy i współpracowników zewnętrznych.

W pierwszej kolejności będziemy nagrywać relacje przedstawicieli pokolenia wojennego i osób, pamiętających początki PRL. W szczególności są to osoby ze środowisk kombatanckich, więźniowie obozów niemieckich, Sybiracy, osoby związane z niepodległościową opozycją polityczną i wojskową oraz Kościołem. Będziemy również dokumentować działania opozycji antykomunistycznej i różnorodne przejawy oporu społecznego w okresie Polski Ludowej, poczynając od lat 40. aż po ostatnią dekadę PRL, w tym zwłaszcza stan wojenny.